

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 378.02:372.8:371.15

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14801231>

Професійна підготовка вчителя нового покоління для об'єднаної Європи XXI століття та розвиток навичок майбутнього у молоді в освітньому середовищі

Гриценко Андрій Петрович

доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри історії, правознавства та методики навчання, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, вул. Київська, 24. м. Глухів, 41400, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-9107-1394>

Ткаченко Наталія Миколаївна

доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, вул. Київська, 24. м. Глухів, 41400, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-1879-9159>

Прийнято: 18.01.2025 | Опубліковано: 29.01.2025

Анотація. У статті досліджено проблема розвитку освітнього середовища та навичок майбутнього у молоді внаслідок професійної підготовки вчителя нового покоління для об'єднаної Європи XXI століття. **Мета** полягає в аналізі істотних цільових й змістово-технологічних аспектів організації професійного розвитку вчителя нового покоління у відповідному освітньому

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

середовищі з визначенням ролі ІТ-технологій з достатнім рівнем формування навичок майбутнього та одного з основних умов створення даного середовища, як поєднання традиційних форм фахової підготовки у ЗВО з інноваційними з орієнтацією на професійний розвиток. У роботі використано такі **методи**, як аналіз, синтез, узагальнення. В умовах професійної підготовки вчителя нового покоління для об'єднаної Європи XXI століття вміння ефективно використовувати можливості ІТ-технологій у відповідному освітньому середовищі стають надзвичайно актуальними, коли подання даних із мультимедійних навчальних засобів поряд з традиційними текстами та наочністю змінюють засоби представлення інформації в дидактичному процесі. Завдяки цьому на перший план виходять навички майбутнього коли, як молодь, так і педагоги мають володіти найновішими знаннями, практично спрямованими, зокрема, трансверсальною та кросдисциплінарною компетентностями, інтегративним світоглядом та гуманістичними цінностями для якісної підготовки сучасної європейської молоді. **У такому випадку**, в умовах професійного розвитку вчителів нового покоління на перший план виходить не стільки задоволення інформаційних потреб і надання інформації в готовій формі, як, перш за все, формування у них навичок майбутнього з метою створення нової інформації. Завдяки цьому, значущою ознакою рівня освітнього середовища стає високий ступінь інформаційної культури, яка передбачає професійну підготовку педагогів завдяки зростанню рівня навичок роботи в команді та ефективної діяльності за можливості гнучкої адаптації до розвитку молоді для об'єднаної Європи XXI століття.

Ключові слова: професійна підготовка, ІТ-технології, освітнє середовище, кросдисциплінарна компетентність, фахова підготовка, трансверсальна компетентність, учитель нового покоління, об'єднана Європа, професійний розвиток, навички майбутнього, робота в команді.

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

**Professional training of a new generation of teachers for a united Europe
of the 21st century and the development of future skills in young people in the
educational environment**

Hrytsenko Andrii Petrovych

Doctor of Pedagogical Sciences, associate professor, Director of the Educational and Scientific Institute of Philology and History, Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Kyivska St., 24, Hlukhiv, 41400, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-9107-1394>

Tkachenko Nataliia Mykolaivna

Doctor of Pedagogical Sciences, professor, vice rector for scientific work and international affairs, Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Kyivska St., 24, Hlukhiv, 41400, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-1879-9159>

***Abstract.** The article investigates the problem of the development of the educational environment and future skills in young people as a result of the professional training of a new generation of teachers for a united Europe of the 21st century. **The aim** is to analyze the essential target and content-technological aspects of organizing the professional development of a new generation of teachers in the relevant educational environment with the determination of the role of IT technologies with a sufficient level of formation of future skills and one of the main conditions for creating this environment, as a combination of traditional forms of professional training in higher education institutions with innovative ones with an orientation towards professional development. The work uses such **methods** as analysis, synthesis, generalization. In the conditions of professional training of a new generation of teachers for a united Europe of the 21st century, the ability to effectively use the*

capabilities of IT technologies in the relevant educational environment becomes extremely relevant, when the presentation of data from multimedia educational tools along with traditional texts and clarity change the means of presenting information in the didactic process. Thanks to this, the skills of the future come to the fore when both young people and teachers must possess the latest knowledge, practically oriented, in particular, transversal and cross-disciplinary competencies, an integrative worldview and humanistic values for the high-quality training of modern European youth. In this case, in the conditions of professional development of teachers of the new generation, the focus is not so much on satisfying information needs and providing information in a ready-made form, but, first of all, on forming their skills of the future in order to create new information. Thanks to this, a significant feature of the level of the educational environment is a high degree of information culture, which provides for the professional training of teachers through an increase in the level of teamwork skills and effective activity with the possibility of flexible adaptation to the development of youth for a united Europe of the 21st century.

Keywords: *professional training, IT technologies, educational environment, cross-disciplinary competence, professional training, transversal competence, new generation teacher, united Europe, professional development, future skills, teamwork.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями (Вступ). Для створення сприятливого освітнього середовища професійної підготовки вчителя нового покоління для об'єднаної Європи ХХІ століття у закладах вищої освіти важливу роль відіграє визначення мети та головних бенефіціарів цього процесу, тобто, молоді, здатної до розвитку основних навичок майбутнього. До того ж середовище розвитку сучасного фахівця, як і фахова підготовка визначається сукупністю природних і

штучних умов, у яких відбувається професійних розвиток педагога, який реалізує себе як природна і суспільна істота.

Аналіз останніх досліджень і публікацій (Огляд літератури). Означений аспект досліджувався вченими В. Андрущенко [2], А. Белл [16], Ж. Богдан [3], Т. Полонською [13], Н. Ткаченко [15; 21] та ін. Не менш важливим є аспект дослідження проблеми трансверсальних та кросдисциплінарних компетентностей, а також ролі уведення ІТ-технологій до освітнього процесу і формування навичок майбутнього, який побіжно досліджували ряд учених: А. Гриценко [4; 5; 20], У. Елерс, С. Келлерман [18], В. Курок [8; 9; 19], Н. Ткаченко [14] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Таким чином, окреслене нами питання має помітний рівень дослідженості, утім науковцями воно, наразі, не вивчене в комплексі, зокрема в аспекті умов створення сприятливого освітнього середовища з професійної підготовки вчителя нового покоління для об'єднаної Європи ХХІ ст. на сучасному етапі. Авторами було зосереджено увагу на проблематиці розвитку освітнього середовища та навичок майбутнього у молоді внаслідок професійної підготовки вчителя нового покоління для об'єднаної Європи ХХІ століття.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Стаття зосереджена проблемі вироблення умов створення сприятливого освітнього середовища з професійної підготовки вчителя нового покоління для об'єднаної Європи ХХІ століття у ЗВО, на основі залучення молоді.

Саме тому цілями статті є:

1. огляд і аналіз істотних цільових й змістово-технологічних аспектів організації професійного розвитку вчителя нового покоління у відповідному освітньому середовищі;

2. визначення ролі ІТ-технологій в оптимізації професійної підготовки майбутніх фахівців у ЗВО з достатнім рівнем навичок майбутнього;

3. дослідження й визначення одного з основних умов створення сприятливого освітнього середовища, як поєднання традиційних форм фахової підготовки у ЗВО з інноваційними з орієнтацією на професійний розвиток.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів (Результати дослідження). На основі підходів науковців, педагогів-практиків, а також власного теоретичного пошуку та переконаності в об'єктивній потребі й соціальній значущості професійної підготовки вчителя нового покоління, мотивованого до самоосвітньої діяльності із застосування в освітньому процесі (далі – ОП) інтерактивних та ІТ-технологій.

Ще одним важливим аспектом професійного розвитку вчителя нового покоління в освітньому середовищу з його ефективним адаптуванням до роботи з необхідними даними в умовах так званого «старіння інформації». Це обумовлює потребу в критичному аналізі великого обсягу даних, відповідному тлумаченні вузлових тем вітчизняної історії без надмірної їх інтерпретації та професійної організації здобування навчальних знань з урахуванням різних поглядів та підходів як фахової здатності виконувати певні педагогічно-професійні та соціальні функції. У цьому контексті набуває актуальності використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій для ефективної професійної діяльності. Звернемо увагу, що «Педагогічна конституція Європи» (в оригіналі «Pedagogical Constitution of Europe») [2, с. 5-6], розроблена 2013 р. асоціацією ректорів педагогічних університетів Європи, називає найважливішою компетентністю педагога ХХІ ст. забезпечення навчального середовища, яке сприяє добробуту кожної дитини і формує її багатий духовний світ [12, Ст. 6.3]. У травні 2024 р. на засіданні Міжнародної асоціації ректорів педагогічних університетів Європи, що проходила в

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова було продовжено реалізацію проєкту «Педагогічна Конституція Європи», спрямованого на поглиблення Лісабонських і Болонських домовленостей та формування аксіологічної платформи освіти в Європі. Варто поточнити, що це рішення було підтримане авторами цієї статті та зокрема, наукової спільноти нашого університету, в особі присутнього на важливому заході в.о. ректора Глухівського НПУ ім. О. Довженка О. Курка. В ході пошуку спільних засад професійної підготовки вчителів Європи та подальшої імплементації «Педагогічної Конституції Європи» має постати нова духовна платформа унікального гуманістичного світогляду для України та, зокрема, Європи. Адже на думку Президента Асоціації, ректора Українського державного університету ім. М. Драгоманова В. Андрущенка на часі удосконалення процесу підготовки вчителя, як лідера формування нової європейської ідентичності, що базується на новому рівні духовності та гуманістичного світогляду європейської молоді [11].

А серед основних компетентностей, якими має володіти вчитель нового покоління, названо: комунікативну; компетентності самоідентичності, справедливості; лідерську; дослідницько-аналітичну компетентність, а також здатність навчатися впродовж життя [12, Ст. 6.2]. У результаті розроблення проєктів організації економічного співробітництва та розвитку «Визначення та добір компетентностей» (2005), Європейської Комісії «Настроювання освітніх структур у Європі», «Курікулум педагогічної освіти в країнах Європейського Союзу» (2010) [1, с. 54–58] дослідниками увагу приділено перш за все формуванню вмінь об'єктивного самооцінювання, здійсненню рефлексії результатів своєї діяльності та діяльності учнів з адекватною реакцією на зміни в освітньому середовищі та навчанню командної роботи [10, с. 26].

Таким чином, вчитель нового покоління має володіти у відповідному освітньому середовищі найновішими знаннями, практично спрямованими,

зокрема, трансверсальною та кросдисциплінарною компетентностями, інтегративним світоглядом та гуманістичними цінностями для можливості якісної підготовки сучасної молоді. Вслід за вченим В. Андрущенко, ми згодні, що серед основних компетентностей особливе значення мають, перш за все такі компетентності: комунікативна (молодь та учителі мають вільно володіти європейськими мовами); лідерська компетентність; компетентність європейської самоідентичності; здатність навчатися впродовж усього життя; рефлексивна [2, с. 5-6]. Формуючі в комплексі, перш за все, ці компетентності вчителі нового покоління, організовуючи ефективний освітній процес, здатні професійно й послідовно формувати у молоді підвалини європейської ідентичності.

Отже, нині у структурі професійної компетентності вчителя історії відіграє вкрай важливу роль соціальний компонент: учитель змушений діяти в умовах соціальної мінливості. Він, як і раніше, виступає основним джерелом інформації, але виникає й необхідність організації самостійної роботи школярів із джерелами, щоб учні могли формувати власний погляд на історичні події [7].

Соціальна компетентність, як здатність до життєдіяльності в суспільстві; взаємодії та праці в команді. Ознаки її виявлення проявляються, як відомо, у здатності аналізувати механізми функціонування соціальних інститутів суспільства, дотримуватись соціальних норм і правил; продуктивно співпрацювати з різними соціальними групами і партнерами в групі, виконувати різні ролі й функції в колективі; застосовувати технології вирішення конфліктів, досягнення консенсусу; працювати в команді; застосовувати ефективні стратегії спілкування залежно від ситуації, технології говоріння і слухання, ділового мовлення тощо [6, с. 103-104].

Перевага інтерактивним технологіям навчання надана, на наш погляд, через те, що вони дозволяють активізувати діяльність самих суб'єктів ОП, включаючи і процес фахової підготовки. Тим більше, інтерактивні технології

вважаються в Національній рамці кваліфікацій одними з базових компетентностей, що входять до складу інтегральної компетентності та визначаються комунікацією як здатністю ефективно взаємодіяти, зокрема в команді. Завдяки інтерактивному навчанню фахова підготовка майбутніх учителів стає інтенсивнішою та ефективнішою: відбувається взаємодія з аналізом та оцінюванням як власних, так і групових результатів. Інтерактивні технології поєднують імітаційно-ігрові методики: тренінгові заняття, рольові вправи, ігрова діяльність, аналіз та проектування, кейс-метод тощо. Додатковим стимулом стає спільна діяльність у команді.

Зокрема, німецькі дослідники У.-Д. Елерс та С.А.Келлерманн звертають увагу та те, що внаслідок такого чи подібного розвитку подій поступово увага буде переміщуватися з простого викладання на організацію процесу навчання, коли учителі нового покоління більше орієнтуються на співпрацю з молоддю, щоб перетворювати здобувачів освіти не як просто «одержувачів» навичок майбутнього, а зосереджувати увагу на окремих найпродуктивніших учнів які здатні самостійно формувати свій «власний розвиток» [18, с. 24].

Для цього потрібно володіти ще й здатністю у значній мірі до адаптації та креативності. У цьому контексті креативність є своєрідним двигуном суспільного розвитку в усіх сферах сучасного суспільства, де особливу роль відіграє вміння організувати ефективний ОП. Для розвитку креативності учителів нового покоління є особливо актуальним і дозволяє вирішувати професійні, методичні, предметні та інші завдання з удосконаленням ОП, а також організації процесів саморозвитку, самореалізації та самовдосконалення кожного здобувача освіти. Від так, необхідно вдосконалювати підготовку таких учителів нового покоління у ЗВО, забезпечуючи низку умов для використання сучасних технологій, перш за все, інтерактивних форм організації ОП у поєднанні з ІТ-технологіями [19, с. 247-248].

Спираючись на дослідження низки вчених, ми вважаємо, що вчителі нового покоління повинні володіти рядом таких здатностей, як перш за все, працювати в команді, з колегами, батьками, здобувачами освіти в ході освітнього процесу, а також - організовувати освітній процес; опановувати й упроваджувати до своєї професійної діяльності педагогічні інновації; планувати і проводити заняття та позакласні заходи; формулювати і розв'язувати педагогічні проблеми; розуміти необхідність удосконалення власних педагогічних навичок упродовж усього життя [6, с. 103-104].

Завдяки дотриманню перелічених вимог до вчителя нового покоління висувається завдання працювати у відповідному освітньому середовищі ефективно у відповідності до вимог сьогодення з можливостям ІТ-технологій. Відтак, цифрова грамотність, вміння рахувати та мовні навички, як і актуальні нині ІТ-навички на думку батьків та вчителів більшості країн Європейського Союзу майже одноголосно відносяться до так званих «технічних навичок». Цікаво, що батьки та вчителі в різних регіонах класифікували вищевказані навички як «технічні навички», а не як «базові навички» (як зазначено в структурі навичок ЮНІСЕФ). Технічний аспект навичок, на який звернули увагу вчителі та батьки, включав академічні успіхи та цифрову грамотність (зокрема, навички ІТ-технологій). Визначення «базових навичок» було роз'яснено батькам і вчителям під час групового обговорення як «базових, фундаментальних навичок, необхідних для життя та роботи», але респонденти, як правило, бачили збіги між базовими та технічними навичками [17, с. 41-42].

За таких умов, використання ІТ-технологій оптимізує освітній процес та дозволяє розширити перелік методів зі створення сприятливого освітнього середовища. У той же час, в умовах розвитку сучасного інформаційного суспільства вміння ефективно використовувати можливості ІТ-технологій у процесі фахової підготовки стають надзвичайно актуальними у ЗВО. Відповідно,

сформованість кросдисциплінарної та трансверсальної компетентностей (soft skills) у вчителів нового покоління стимулюють використання ІТ-технологій в освітньому середовищі завдяки поєднанню з відповідними принципами сучасної педагогіки. Від так, поєднання даних із мультимедійних навчальних засобів (далі - МНЗ) із традиційними текстами та наочністю змінюють засоби представлення інформації в дидактичному процесі. Таким чином учитель перетворюється на координатора та модератора освітнього середовища, який більш технічно, ніж дидактично, створює необхідні умови для пізнавальної, творчої, самостійної діяльності суб'єктів підготовки.

Тобто ефективна реалізація дидактичного потенціалу складників освітнього середовища залежить від дотримання певних етапів проєктування і застосування, наприклад, електронних освітніх ресурсів при дотриманні певних умов до змісту мультимедійного продукту, технічного виконання, художнього оформлення та структури представлених відомостей тощо [6, с. 228].

Отже, наразі вбачається актуальним процесом перетворення так званого вчителецентризму на студентоцентризм через підбір ефективних підходів до організації освітнього процесу, акцентуючи увагу на розвиток «цілісної особистості». Тобто ефективніше засвоювати навчальний матеріал в ході організації групової форми роботи, імітуючи чи закріплюючи практичні навички майбутнього. Це, зокрема, громадські проєкти, реалізація можливостей проєктного та контекстного навчання як корисні для підтримки розвитку навичок майбутнього. Крім того, сучасні вчителі, особливо, готуючи молодь до адаптації свого життя є ЄС, мають організовувати творчі завдання орієнтуючи освітній процес на можливостей міждисциплінарного підходу [18, с. 58-59]. Варто також зазначити, що саме такий підхід, починаючи з 2022 р. є домінуючими в 5-9-х класах, учні яких навчаються за модельними навчальними програмами громадянської та історичної освітньої галузі. В той же час, подібні

формати організації навчальних занять можуть бути ефективними якщо кількість учасників групи обмежений. Тобто, на семінарах часто з більш ніж тридцятьма учасниками у класах закладів загальної середньої освіти, або лекції із сотнями студентів у закладах вищої освіти, перш за все, ці ефективні підходи до проєктного навчання були б неможливими [18, с. 59].

Висновки. Отже, метою створення сприятливого освітнього середовища професійного розвитку вчителів нового покоління можна визначити не стільки задоволення інформаційних потреб допитливої людини і надання інформації в готовій формі, а, перш за все, формування у них навичок майбутнього у поєднанні із кросдисциплінарною та трансверсальними компетентностями з метою створення похідної інформації. І тут значущою ознакою слід визнати високий ступінь інформаційної культури, яка передбачає професійну підготовку педагогів. У такому випадку, завдяки зростанню рівня навичок роботи в команді можлива ефективна діяльність в освітньому середовищі за можливості гнучкої адаптації до розвитку молоді для об'єднаної Європи XXI століття.

Список використаних джерел

1. Авшенюк Н. М., Десятов Т. М., Дяченко Л. М., Постригач Н. О., Пуховська Л. П., Сулима О. В. Компетентнісний підхід до підготовки педагогів у зарубіжних країнах: теорія та практика: кол. монографія. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 280 с.
2. Андрущенко В. П. Ефективність європейського вчителя (проблема впровадження «Педагогічної конституції Європи»). *Вища освіта України*. 2020. № 3. С. 5-18. URI: [https://doi.org/10.31392/NPU-VOV.202.3\(78\).01](https://doi.org/10.31392/NPU-VOV.202.3(78).01) (дата звернення: 07.01.2025).
3. Богдан Ж. Теоретичне обґрунтування моделі гнучких навичок особистості сучасного фахівця. *Науковий вісник ХДУ. Серія «Психологічні*

науки». 2023. № 1. С. 20-30. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2023-1-3>
(дата звернення: 07.01.2025).

4. Гриценко А. П. Можливості використання ІТ-технологій у ході впровадження модельних навчальних програм громадянської та історичної освітніх галузей базової середньої освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Сер. : Педагогічні науки. 2022. Вип. 1 (48). С. 108-117. URL: <https://drive.google.com/file/d/1xqridTC6jjLHmtGFLdSl3nvasJLLt6QC/view> (дата звернення: 07.01.2025).

5. Гриценко А. Психолого-педагогічні аспекти використання мультимедійних технологій у процесі навчання історії студентів закладів вищої педагогічної освіти. *Наукові записки БДПУ*. Серія: Педагогічні науки. Вип.1. Бердянськ : БДПУ, 2020. С. 241-247. URI: <https://pedagogy.bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/05/27.pdf> (дата звернення: 11.01.2025).

6. Гриценко А. П. Формування професійної компетентності майбутніх учителів історії у процесі фахової підготовки: монографія. Суми: ФОП: Цьома С. П., 2021. 358 с.

7. Єрмоленко А. О. Професіограма й професійний портрет сучасного вчителя історії. *Вісник Чернігівського національного університету*. 2015. № 124. С. 78–81.

8. Курок В. П., Шевель Б.О., Медвідь С. С. Мотиваційно-ціннісна орієнтація на використання історичного досвіду в процесі підготовки майбутніх інженерів-педагогів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 1. С. 292-298. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2015_1_39 (дата звернення: 27.12.2024).

9. Курок В. Мотивація учіння як провідний чинник пізнавальної активності студентів у ВНЗ. *Молодь і ринок*. 2015. № 2. С. 53-56. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2015_2_12 (дата звернення: 09.01.2025).
10. Локшина О. І. Становлення «компетентнісної» ідеї в європейській освіті. *Реалізація європейського досвіду компетентнісного підходу у вищій школі України*: матеріали методол. семінару. Київ: Педагогічна думка, 2009. С. 19–33.
11. Освіта на часі: реалізацію проєкту «Педагогічна Конституція Європи» продовжено. *Офіційний сайт МОНУ*. 2024. 21 травня. URI: <https://mon.gov.ua/news/osvita-na-chasi-realizatsiiu-proiektu-pedahohichna-konstytutsiia-ievropu-prodovzheno> (дата звернення: 07.01.2025).
12. Педагогічна конституція Європи. Нормативна база. *Форум директорів шкіл України*. URL: https://rcpomo.ggtu.ru/wp-content/uploads/content/metodicheskij_kabinet/norm-prav/mezhdunarodnoe_pravo/Pedagogicheskaya_konstituciya_Evropy.pdf (дата звернення: 03.01.2025).
13. Полонська Т.К. Розвиток навичок майбутнього (soft skills) – нові виклики перед українською школою. II Міжнародна науково-практична конференція «The combination of theory and practice, experience and perspectives». Амстердам. 2021. С. 36–38. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/725196/1/II-Conference-The-combination-of-theory-and-practice-experience-and-perspectives-37-39.pdf> (дата звернення: 07.01.2025).
14. Ткаченко Н.М., Гриценко А.П. Дуальна освіта як дієвий інструмент формування професійної компетентності майбутніх фахівців транспортної галузі. *Наука і техніка сьогодні*. Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка». 2023. № 10 (24). С. 330-339. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/6020> (дата звернення: 28.12.2024).

15. Ткаченко Н., Юань В. До проблеми формування трансверсальних компетентностей майбутніх викладачів вишів у процесі їх підготовки на третьому рівні вищої освіти. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 10 (24) 2023. С. 718-731. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10\(24\)-718-731](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10(24)-718-731) (дата звернення: 07.01.2025).
16. Bell S. (2010). Project-Based Learning for the 21st Century: Skills for the Future. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 83(2), 39–43. URI: <https://doi.org/10.1080/00098650903505415> (дата звернення: 07.01.2025).
17. Divya N., Shrochis K., Dwi R., Mayla P. Kritika Study on skills for the future in Indonesia. Final Report. Oxford: Oxford Policy Management, 2019. 99 p.
18. Ehlers U.D., Kellermann S.A. (2019). Future Skills: The future of learning and higher education. *Results of the International Future Skills Delphi Survey*. Karlsruhe. 69 p. URI: <https://www.learntechlib.org/p/208249/> (дата звернення: 07.01.2025).
19. Kurok, V., Tkachenko, N., Burchak, S., Kurok, R., & Burchak, L. (2022). Developing Intending Teachers' Creativity in the Process of Their Professional Training in the Context of Educational Transformations. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 14(1), 246-262. URI: <https://doi.org/10.18662/rrem/14.1/517> (дата звернення: 07.01.2025).
20. Sippi V., Deshchenko O., Honcharova N., Hrytsenko A., Hrytsiuk O. Analysis of the prospects for the development of soft skills in future education: trends and risks. *Conhecimento & Diversidade, Niterói*. 2024. v. 16, n. 44. Pp. 107-128. URI: https://revistas.unilasalle.edu.br/index.php/conhecimento_diversidade/article/view/12035 (дата звернення: 07.01.2025).
21. Tkachenko N., Kovalchuk V., Yuan W. (2023). 21st century teacher's transversal competencies: theoretical analysis. *Society. Integration. Education:*

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Proceedings of the International Scientific Conference. Volume I, May 26th, 2023.
395-405. URI: <https://doi.org/10.17770/sie2023vol1.7169> (дата звернення:
07.01.2025).